

Naročnina v Trstu znesi:
 Za celo leto . . . 1 gold. 20 s.
 Za pol leta 60 "
 Za 3 mesece 50 "
 (to velja tudi za tržaško okoličje.)

Za druge kraje s pošto:
 Za celo leto . . . 1 gold. 60 s.
 Za pol leta 80 "
 Za 3 mesece 40 "
 (majhni razloček med tim in med programom izvira iz neke pomote.)

ILIRSKI PRIMORJAN

poduciven in omikaven list za slovensko ljudstvo.

Hvalo zasluži si vsô, kdor druži koristno sê sládkim (Hor.).

Naročnina naj se uredništvu naprej plačeva, in to v gosp. Kozlerjevi hiši „nella Drogheria Angeli in Piazza delle legna št. 1“ v Trstu (Trieste). Tam se bodo tudi oddajale vse pisma. — Sicer ta list se bo tudi prodajal (vsak natis po 5 soldov) v tobakarnicah nasproti Pošte, blizu „Chiozza“ in „al Ponte della Fabbra“.

Leto 1866.

Pri sv. Ivanu v Vrdélu, 1 aprila.

Štev. 7.

Štev. 8 našega lista pride 22 dan tega meseca.

Tiste gospode, ki so se naročili za prvo četrt leta, lepo prosimo, da bi brž ko mogoče se naročili za naprej. Tiste gospode naročnike pa, ki niso še plačali, prijazno prosimo, naj naročnino skoraj pošljejo uredništvu.

AVSTRIJA

Kdor dan denašnji prebira časnike, ki so politični, v vseh nahaja neko prizadevanje, da bi se vlada té ali té poti prišla. Trojna pa je pot denašnjih politikarjev. V besedah *centralizem*, *dualizem* in *federalizem* so ta pota zaznamljavana. Ali so pa vsa ta pota dobra, ali ne? Predno temu odgovorimo, moramo jih natančneje pregledati. Kaj je in kaj hoče *centralizem*, kdo in kako ljudje so centralisti? Centralisti hočejo, naj se posameznim deželam in narodom le malo pravic dá, naj se vsaka narodnost razen nemške zatira, naj nemški jezik gospodari povsod po šolah in pisalnicah, naj bodo deželnih zborov pravice le majhne, državni zbor pa mogočen in tako sestavljen, da bode v prid le Nemcem. Iz tega se vidi, da med centraliste spadajo le taki ljudje, ki so na Nemškem doma in nekteri drugi uradniki, ki le nemški uradujejo, da ne bi jim bilo treba se učiti kakega drugega jezika, in slednjič ljudje, ki nimajo ni dobre vesti ni politične zrelosti. Je li pot *centralizma* pravična? Gotovo ne, kajti v Avstriji je več narodov in vsem gredo enake pravice, ker nosijo tudi enaka bremena. Obrnimo se toraj od *centralizma*, kateri ni sreče donášal ko sta gospodarila minister Bach in Šmerling, naj delajo zanj judovski časniki na Danaji kolikor hočejo, vsi nememški narodije se mu vpirajo, ker jim je škodljiv, ker državo le slabi s tem, da draži in hujska narod zoper narod. — O *dualizmu* smo že govorili, kakoršen je bil pred letom 1848. Da tudi ta ne bi koristen bil ni državi ni posameznim narodom, vidi se iz tega, ker bi država bila na dva dela razdeljena in bi tedaj vsak del na svojo stran vlekel, na enej strani bi gospodarili Madjari, na drugej pa Nemci, vsem drugim narodom pa bi se krivica godila. Krivica pa še nikjer i nikoli ni dobrega rodila. — Ostaje nam toraj še *federalizem*. Kaj pa je *federalizem*, kaj hočejo *federalisti*? Federalisti

hočejo, naj se vsakemu narodu dadé enake pravice v vseh rečeh, to je: naj se vpelje domači jezik v šole, v pisalnice in v vse očitne zavode, naj se dadé deželnim zborom v roke vse tiste reči, ki zadevajo domačo deželo, to je naj gospodarijo na Nemškem Nemci, na Madjarskem Madjarji, na Slovanskem Slovani, na Laškem Lahi itd. Tako bomo lahko vsi mirno kakor dobri sosedijske skupaj živeli, domače reči sami oskrbljevali, s tem veliko denarcev sebi in državi prihranili, in le skupne zadeve, kakor je vojska, državno denarstvo, kupčija v državnem zboru skupaj obravnavali. Tako bomo prav po bratovski sklenjeni podobni močnej verigi, v miru bomo napredovali v gospodarstvu, obrtnosti in vseh vednostih, ktere blazijo človeku srce in dajo narodom slavo na zemlji. Sami bomo zadovoljni, drugi narodije nas bodo spoštovali, sovražniki nas se bodo bali, ker bomo stali vsi za enega in eden za vse. Veliko nepotrebnih opravkov in sitnih in dragih prepirov se s tem odvrne, vojaštvo se bodo moglo pomanjšati, veliko stroškov prihraniti, državno denarstvo, ki je zdaj tako zmedeno, pride zopet v red i boljši stan, davki, ki so zdaj tako visoki, da ubogemu ljudstvu kri in mozeg pijejo, bodo se dali zmanjšati, opešano zaupanje se povrne, s kratka, vse se zopet med nami poboljša, ako se vlada i ž njo poprimejo vsi v Avstriji bivajoči narodije pravega, resničnega, bratovskega federalizma; Bog daj, da se to zgodi!

Tržaško-méstne in okolične zadeve.

* Presvitli cesar so prav prijazno sprejeli tržaškega deželnega zbora poslance, ki so šli prosit, naj bi se ustavila vojaška nabira (regrutirenga). Obečali so jim cesar, da bodo to reč preiskali in preudarili. Želimo v resnici, da se ta zadeva v tržaški okoli kako predrugači, ker ona mora na dve strani vojake dajati, za mestno varstvo in za cesarsko vojsko, kar se je tudi že v deželnem zboru sprožilo.

* Znano je, da sta lansko leto gospoda Nabrgoj in Primožič presv. cesarja prosila, naj se predrugačijo nektare reči v tržaški okolici. Kar jima je presv. cesar zagotovil, to je tudi spolnil. Naročeno je bilo tržaškemu deželnemu zboru, naj v mestnem zakonu (postavi) nektare reči prenaredi v prid mestne okolice. Ali deželni zbor je ta nasvet odložil, temu nasproti pa sklenol, naj se 1800 okoličanov z mestom združi i naj se

dadé mestu neke zastarane pravice. Ako bi to obveljalo, potem bi bila tudi prošnja zgorej imenovanih gospodov zastoj. Zvedeli smo, da državno ministerstvo ne dovoli tega, kar hoče deželni zbor. Toraj pridejo v prvem deželnem zboru zopet na vrsto želje naše okolice. Prav iz srca želimo, da ta zbor potrdi, kar mu je vlada priporočila, ker tako bi se okolici marsikaj polajšalo.

* Tržaški mestni zbor je v seji 26 marca sklenil, ubogim tržaške okolice 1000 gl. podariti (šenkati).

* Tržaška Čitalnica je imela 18. marca prav lepo besedo. Pele so se štiri pesmi in sicer dva zbora (kora), en čveterospjev in en samospjev. Vse pesmi so bile jako dobro izpeljane, da je donela pevcem splošna „Slava“. Čveterospjev se je moral ponoviti (še enkrat peti), bil je tako izvrsten (lep), da enacega nismo še čuli. Na glasovir (Fortepiano) je delala mlada gospica (fajla), ki nam je tudi že lansko leto pokazala umetniško svojo izurjenost (kapacità), na postranico (flauto) pa majhen fantič tako milo in ganljivo, da se mu je vse čudilo.

Iz Trsta. — (Petje v cerkvi sv. Jakopa.) —

Da bo naš „Primorjan“ tudi pobožen, to je že v svojih mladih dnevih pokazal, kér je tekkel k sv. Antonu v cerkev; pa tožil je, da so ga ušesa bolela, ker so mu pevci tako neprijetno zapeli, da se Bogu usmili! Ali ljubček moj! kakor Tebi, tako se je tudi nam godilo; še dalj od leta smo morali poslušati pri naši *slovenski maši* neubrano petje, ktero gotovo ni nobenega v našo cerkev privabilo, marsikterega pa prestrašilo in odpodilo. Zadnje nedelje se nam je nekoliko na bolje obrnilo, ko so se povrnili pevci, ki so nekdanj v splošno zadovoljnost v tukajšni cerkvi peli, ali neka nesloga, od ktere za zdaj nečemo obširno pisati, odgnala jih je zopet, ostali so le nekteri, ki hočejo po vsi sili biti pevci, ki so nam pa na god sv. Jožefa in na cvetno nedeljo zopet tako žalostno in neubrano zapeli, da so ljudje po sv. maši očitno zabavljali in nekteri celo nekoliko rentočili! Bog pomagaj! Po noči nas pijanci iz sladkega spanja budé, na vse jutro nas nadlegujejo ponižne živalice, ki nam kruh v mesto donšajo, ali pijanec in naj že bo kdor hoče zavriska ali zatrobi ti dvakrat — trikrat pod oknom, pa gre svojo pot. Da se nam pa tudi še pri božji službi tako neusmiljeno ušesa žalijo, ta je preveč grenka. Splošna želja je toraj, naj bi možje, ki imajo že preveč hripav glas in prezadrti grla, prepustili cerkveno petje drugim sposobnejšim pevcem, katerim naj preskrbi, *kdor ima skrbeti*, lepo priložnost, da se v petju še bolj izurijo. Tukajšni Slovenci kaj radi hodijo k božji službi in tudi po moči skrbé za olepšanje naše cerkve, zakaj bi se toraj ne streglo njihovim željam? Večkrat se pri nas pobira za cerkvene potrebe in glej! kdo gre okoli oltarja? le naši okoličani in okoličanke, za njimi Brkin s polhovo kapico, Kraševce v rujavi suknji, Kranjica z belo pečo, večidel toraj le Slovenci; po vsi pravici toraj tudi Slovenci tirjajo, naj se jim za lepo ali vsaj spodobno cerkveno petje skrbi. Če se pa to ne zgodi, sadašnje pevce lepo prosimo, naj raji molčé, ako ne znajo lepše peti — bomo pa na tihem molili in Boga hvalili, da nas saj glava in ušesa ne bodo bolela, kakor so nas do zdaj. Čeb. —

Kaj je drugod važnega?

* Avstrijska in pruska vlada sti si tako navskriž, da so nekteri uže vojno (vojsko) prerokovali. Če tudi je resnica, da je razpor do vrha dospel, vendar še vedno mislimo, da odjenja Prusija, ker se sama ne more z Avstrijo meriti, od drugod pa nima upati pomoči, ktere je iskala po prav nesramnej poti pri francoski in laški vladi; ker obé imenovani vladi ste nesramne ponudbe odbile.

* Ogerskega deželnega zbora druga adresa (pismo) se ne loči dosti od prve, le beseda je krotkejša; sicer pa hočejo Madjari posebne pravice, ktere bi žalile pravice drugih narodov, kakor lastno ministerstvo, stare županije i. t. d. Ubogi Slovaki dosti trpé od madjarskih uradnikov, po nekterih krajih se res tako dela, kakor na Turškem. Po Veliki noči se imajo dogovori začeti med Madjari in Hrvati, kako se imajo njihove vzajemne stvari vravnati. Ker so Madjari zelo prenapeti, zato se je bati, da se ne pogodé tako, kakor bi bilo na vsako stran prav.

* Češki deželni zbor je dokončal svoja dela; gališki pa jih dovrši še le 21. aprila.

* Ker je na Češkem v nekkih krajih spridena druhal napadala židove (jude) in jih ropala, zato se je v takih krajih oklicala sodba na mestu.

* Finančne (denarstvene) gosposke se bodo neki odpravile, na mesto teh pa postavila starašinstva (senati) pri deželnih namestnijah, in nadgledstva (inšpektorati) v posameznih deželah.

* Časnik „Slovenec“, ki prav vneto brani naše pravice, jako hvali in priporoča „Ilirskega Primorjana“.

* Meseca junija izda banka nove bankovce po 5 gold.; potem pa se stari prekličejo.

* Dijakovski vladika (škof) je podaril (šenkal) zagrebški akademii 20.000 f.

* Čedalje več se sliši od tatvin po raznih krajih našega cesarstva. Hudi časi so tega največ krivi. Ljudem po nekterih krajih manjka vsega.

* Med serbskimi in turškimi vojaki na mejah se je začel razpor, uže so streljali od obeh strani.

* V Bosni tarejo in deró Turki uboge kristijane, da se Bogu usmili. Kdaj vendar pride rešitelj tem ubogim našim bratom!

* V Bulgarii hočejo Turki Slovanom v šole turški jezik vsiliti, ker pa nejmajo turških knjig (bukev) zato pravijo, ako se to ne more zgoditi, naj se pa vpelje francoski jezik v šole. To bi gotovo smešno bilo, da ne bi bilo žalostno!

ZMES

(Jz tržaške okolice). P. — Rekli smo v 5. našem listu, da bomo pisali o koristi, ki jo šola donaša otrokom in odraslim (odrašenim), če redno in skrbno vanjo hodijo, ali so hodili. Najprej razložimo staršem, (kér nekteri morebiti tega še dobro ne vedó) kaj se njih otroci v začetnih šolah učijo. Znano je, da otroci (zlasti v naši okolici) popolnoma nevedni v šolo pridejo.

Ni tedaj tako, kakor v mestih, kjer večina otrok, kadar v šolo pridejo, že brati (čitati) uméjo in tudi še drugih dobrih in lepih lastnosti se seboj prinesejo. — Izprva jih učenci začnejo produčevati, kdo jih je ustvaril — čemu so na svetu — in kako morejo doseči pravi svoj namen — večno življenje. Učijo se tedaj hoditi pravo pot proti nebesom. Pozneje se naučijo razumno in gladko brati, lepo in prav pisati ter na pamet (iz glave) in se številkami računati (rajtati), kar vsakemu pozneje prav pride, če tudi mladost tega še ne more vredno ceniti. Koliko dobrega in koristnega se naučijo iz ganljivih povesti in mičnih izgledov, ki jih berejo v berilih (bukvah), ali ki jim jih pripovedujejo učenci. Učijo se, da morajo svoje starše, cerkvene in deželske poglavarje ljubiti, častiti in pokorni jim biti; da nobenega človeka ne smejo zaničevati in zasramovati, bodisi domačin ali ptujec, premožen ali ubožen. — Učijo se, kako se morajo vesti (obnašati) v cerkvi, doma in kodarkoli si bodi drugod, da bodo po volji Bogu in prijetni ljudem. Kdaj in kako bi pač mogli naštetii vse, česar se učijo. Dostavljamo pa, da vsega tega se učijo v maternem jeziku — v mili slovenščini, ktera mora vsem nam biti ljuba in draga, kakor detetu mati. Glejte tedaj, koliko zdaj več veljajo vaši otroci, nego poprej, dokler niso hodili v šolo! Kako veseli morate torej biti tolikega dobička in napredka v veri in omiki! — Kolika škoda, kolika sramota tistim staršem, ki svojih otrok v šolo ne pošiljajo; — kolika izguba, kolika sramota pa tudi tistim malopridnim otrokom, ki se bojé šole, kakor se lovca (jagra) boji plahi zajec, če tudi jih skrbni starši pošiljajo v šolo. — Kaj pomaga vam, delavni očetje, skrbne matere! če imate čvrste, močne, junaške sinove in hčere, ki bi vam sè svojimi rokami tudi hraste podirali in stene premikali, če pa nimajo izobraženega uma, ne žlahtnega srca? — Čvrste kosti, bister um, žlahtno srce — to zdaj zastonj iščete, ker otrokom pot v šolo zagrajate. — Otroci! vi pa morate radi v šolo hoditi in se pridno učiti; zakaj mladosti leta so setve leta: kdor pa ne seje, ne more žeti; kdor se nič ne uči, nič ne zna; kdor nič ne zna, ne more živeti; kdor ne more živeti, tak je revež, siromak, izgubljenec, nesrečnež. — „Če hočeš srečen biti, moraš se mlad učiti,“ bere se v slovenskem berilu. Ne moremo si kaj, da ne bi še tega omenili, kako nespametno marsikteri oče govori, ko pravi: „Jaz nisem nikdar hodil v šolo, pa vendar, hvala Bogu! živim; moj sin še nikoli ni sit iz šole prišel, šola nobenega ne more preživiti; čemu bi torej svoje otroke vanjo pošiljal? Takemu očetu odgovarjamo to-le: Da niste nikdar v šolo hodili, to se vam vidi, če le usta odprete, to razodeva že vaše nespametno govorjenje; zakaj, ko bi le količkaj bili hodili v šolo, ne bi jo tako predrzno med smeti metali. Tacega publega modrijana vprašamo: Ali že tisti dan žanjete, kadar sejete? ali že tisti dan grozdje trgate, kadar trte obrezujete? ali že tisti dan obirate sadje, kadar drevesce sadite? — Spomladi se ne žanje, spomladi se grozdje ne trga, sadje ne obira, torej tudi ne terjajte, da bi šola vam in vašim otrokom že na spomlad njihovega življenja dobiček donášala; — potrpite nekoliko voljno, da nauki, ki se v šoli vašim otrokom v srce cepijo, o svojem času dozoriijo in stoteri sad donesejo. — Zadnjič vam še to zago-

taujemo, da vsakterega, ki je v šolo hodil, bolj ceni (obraja) gospodar, pri katerem dela, od tistega, ki šole nikdar videl ni, in tudi pri vojaki ali kjer koli si bodi, lepše napreduje. Slovenski očetje! dobro prevdarite vse tukaj omenjeno, in ne zametujte dobrot, ktere šole dajo in tedaj voljno in skrbno pošiljajte v šolo otroke, za kterih telesno in dušno srečo ste Bogu odgovorni.

* Knjigar (bukvar) Oton Wagner v Ljubljani začne ta mesec izdajati najboljša dela slovenskih pisateljev (pisarjev) pod naslovom (imenom): „Klasje z domačega polja.“ Dodani bodo temu delu kritični (presojavni) uvodi, življenjepisi in podobe (ritrati) pisateljev na kamenotisku. Izdala se bodo najboljša dela, ki so jih spisali: Prešerin, Levstik, Jenko, Vodnik, Koseski, Cegnar, Erjavec, Slomšek, Terstenjak, Toman, Valjavec, Vilhar in drugi. Vsakih 8 do 14 dni pride na svitlo en zvezek, ki bo imel 96 strani in bo veljal 25 krajcarjev (soldov). —

Tudi tržaške Čitalnice odbor je sklenil na svitlo dati vsega Valenštajna, ki ga je poslovenil gosp. Fr. Cegnar. Tiskarne stroške tega dela, ki se je že dalo v Lloydovo tiskarnico, založil je gospod France Kalister s 500 forintov. Slava tako vrlemu gospodu! Veljalo bo delo 1 gl. 50 kr. Na tukaj imenovano delo se vsakdo lahko v tržaški Čitalnici naroči.

(Iz Lokve na Krasu.) T. — Nek tukajšnji posestnik vloži nemško pisano tožbo zavoljo dolga pri c. kr. sodni v Kopru, rešbo (odlok) dobi pa italjansko, ki se od besede do besede tako glasi:

„Nr. 6238. — Si respinge essendochè gli atti devono essere presentati in lingua italiana, siccome lingua del foro. I. R. Pretura q. Giudizio Capodistria 22. Gennajo 1866.

(Podpis uradnikov)“

To na kratko povedano pomenja: Ker je tukaj uradni jezik taljanski, zato se tožba nazaj pošilja. Ako bi bil pa ta revež svojo pravično tožbo v slovenskem jeziku vložil, mislim, da bi bil gotovo v dno peklenjskega brezna pahnen. Zdaj se vpraša: Ali ti gospodje uradniki po ukazu gospoda ministra Belcredi-ja delajo? Koliko časa bodo še čisto slovenske vasi, kakor: Dolina, Boljunec, Boršt, Ricmanje, Gročana, Vrhpolje, Klanec, Draga, Nasirec i. t. d. pod laškim jarmom zdihovali? Taki uradniki morda mislijo, da so več nego Njih Veličanstvo Franc Jožef, ki so prijazno sprejeli 22. februarja t. l. hrvaško deputacijo (poslanke), dasitudi je v svojem maternem jeziku govorila.

Pogovor med gospodom Slavoljubom in kmetom Matevžem v neki gostivnici blizo Trsta.

— P. —

Matevž. Dob'r večer gospud Slavoljub!

Slavoljub. Bog daj dober dan. Matevž.

M. Pej zakej rečeste dob'r dan. sej je vre pudan pasan — krku ur je?

Sl. V mojem žepu (garžetu) je ena, v mesti jih je pa veliko, veliko.

M. Jest san teu prašat krko cajta je črez pudan.

Sl. A, če to hočete vedeti, morate vprašati takole: Koliko je ura?

M. Pej kej je tle trku diferenc'je?

Sl. Ni toliko razločka, prav je pa le po moje. — Zdaj pa je četrť ali po vaše an kvart čez poldan. — Vi imate navado precej ko poldan odzvoni rekati (reči): „Dober večer“, ali to ni prav. Dokler solnce ne zaide, je dan, in še le po solnčnem zahodu se prične večer.

M. Koša šervi — imamo še trku slabih užanc, —

pej bo ben na bulši šlu. — Jen še tu van povem, de jih je dosti pr nas, ki se jezijo črez ta naš *diškors* in prav'jo de se jih s tem *kojonā*. Več botu iman okaž'jon jim reč, de tu je li za poduk, de bojo ankrat bulši šrajali našo zdej *šaldo fardirbano* špraho, ne.... jezik san teu reč. Ne zamirte gospud Slavoljub, k'mi še ujde trku tujih besed — res težko gre, — pej bo mouglu jet.

Sl. Le stanovitni bodite, trden sklep in dobra volja vse premagata. Tudi mesto Rim ni bilo sezidano v enem dnevu.

M. Pej še tu van čem povedat. — Ano nedeljo popadan san se binu napravu h žegni u an krej bliz'k Trsta. Odzgonilu je vre jen hetu san, da ne bi zamedo. *Andoht* je vre začela, zakej orle (*orgle*) je blu čet brenčat. Okuli cirkve pa san vidu nekej odraseni k'so fajfali njuh spanjolet, ani otroci pa so jegrali na betone (knofe, gumbje). Jest pensan, de bi blu bulši, de bi ti odraseni, če nečejo jet u cirku, šli raj u oštarijo pet njuh bačo, če imajo kej *bakala*, ne.... če imajo denarje, — otroke pa nej bi pršu kaš'n pameten mož s *kontrade* z ano fajn pal'co odpod't.

Sl. Prav imate Matevž. Kdor noče iti v cerkev, naj raji doma ostane, ko da se okoli cerkve naslanja in tako Boga žali in še otroke pohnjuje. Bral sem pa v neki knjigi, da le blato se pred cerkvijo trebi in pušča. Blato, gnoj so tedaj tisti, ki ob času službe božje zunaj cerkve ostajajo. Bog daj, da bi se poboljšali!

M. Ku san u cirku pršu so glih latanije začele. Dosti l'di je blu nu'r. Ker san an malu majh'ne postave, san šeu na *baladur* (kor) de san vidu pred utar (oltar). Pošto (kraj, prostor) san najdu, san pokleknu in molu. Ku san pa odgovarjau na „Sv. Fabjan in Bostjan — S. Janez in Pavel — S. Kozma in Damian — S. Gervazi in Protazi — za nas Boga prosite“, so me začeli usi pesmarji (pevci) debelo gledat, pa ne ven za kej?

Sl. Povejte mi na uho v kateri cerkvi se vam je to pripetilo (prigodilo).

M. (Pové Slavoljubu na uho, kje je to bilo).

Sl. A — tako je! Glejte Matevž, zdaj vam lahko povem, zakaj so vas pevci pri omenjeni priliki debelo gledali.

M. Pros'n vas, povejte mi hitro.

Sl. Kako boste rekli, če vidite dva moža po cesti iti?

M. Bon reku, de dva moža grejo po cesti.

Sl. Kako pa boste rekli, če vidite tri, štiri može po cesti iti?

M. Bon reku, de tr'je, stirje može po cesti grejo.

Sl. Vi tedaj nobenega razločka ne delate med številom dva, (dvojnim) tri, štiri, pet i. t. d. (množnim)?

M. Kaš'n razločk je tle? — Dva je dva in tri je tri i. t. d.

Sl. Vem, da moje nauke radi poslušate, zapomnite si tedaj tudi to le: Kadar od dveh oseb ali reči govorite, kakor poprej, morate reči tako-le: Dva moža gresta po cesti — dva hlapca delata — dva učenca pišeta — dva krojača (žnidarja) šivata; ne pa dva moža grejo — dva učenca pišejo — dva krojača šivajo. Tako niste tudi v cerkvi prav odgovarjali na „S. Fabjan in Bostjan i. t. d.“ z besedami „za nas Boga prosite“, temuč odgovoriti ste morali „za nas Boga prosita“. V tistem kraju pa, kjer se vam je to pripetilo, imajo moža, ki je tudi nekatere može srednjih let o tej reči podučil, in zato se jim je vaše odgovarjanje nekako čudno zdelo.

M. Je muj Buh! krku novitā (novega) zame in za l'di našga gvanta vim' povejste od kranske šprahne.... slovenskega jezika.

Sl. Zavoljo tega bodite pazljivi (zamerkljivi) pri tem poduku, da vam bo ta resnično koristen

M. Sej sako besedo gor zamen, ku da bi b'la zlatā.

Sl. Vender se meni zdi, da ni tako, k'er se zmirom slišim v vašem govorjenji veliko tujih besed in drugih napāk.

M. Bo šlu na bulši, zakej undan se nas je zbraln več možn včep in smo sklenili, de kader bomo šrajali ne.... govorili, in če bo kateri kakšno tujo besedo u *diškors* taknu, bo od sake take besede mōngu plačat an šold. Te šolde bo aden od nas spranlon, in kad'r jih bo dosti učep, se bo čüplo (kupilo) zanje bükve.

Sl. Da le ne boste podobni vaščanom v R..., ki so v seji (šednti) sklenili, narediti novo cesto do vasi B... — Vajeni pa bili niso kako delo storiti ali davke plačati brez sile. Šli so torej k okrajnemu prvostojniku (komisarju) rekoč: „Žlahtni gospod! mi smo undan v naši seji prostovoljno sklenili novo cesto narediti, prosimo pa pošljite nam eksekucijon (šekacijon), da jo bomo začeli delati.“

M. Ja rihtek, ta je smejšna. Pej nej bo kur č'e (kakor hoče) in nej aden reče kar č'e, mi imamo dob'r namen. An druj'bot mi boste še kašne falarje odkrili, ki jih u govorjenji nar dim de jih bon popestu (opustil). — Pej tu ste čüli?

Sl. Kaj tacega?

M. Sišou san, de u anih šulah našga ter'torja na mol'jo prou „Češčene Marije“. Muj Buh, kam b'mo pršli, če še v šulah prou na učijo?

Sl. Kako pa molijo?

M. Namest „gnade si pouna“ rečejo „milosti si polna“, namest „žegnana si med ženami“ rečejo *blagoslovljena* si med ženami, in namest „žegnan je sad“ rečejo „*blagoslovljen* je sad“ i. t. d. — pa reč'te zdej, če nas na bodo sprav'li še ob véro?

Sl. Ne bojte se, ta reč ni tako nevarna, — še želeti je, da bi povsod drugod tako molili, k'er to je čista slovenščina.

M. A pur mi na gré tu u glavo.

Sl. Beseda *gnade* je nemaška in pomenja *milost*. — besedi *žegnana* in *žegnan* ste iz nemške besede *Segen* (žegen) in v slovenskem jeziku se reče *blagoslov*. Iz tega tedaj vidite, da prav molijo.

M. Če je pej taku, nejsem več kontra ti reči. San mislu, de iman r'žon, pa ste m'ga spet podrli. — Zdej pa mor'n jet, zakaj riži (rajž) bodo dougi. Z Bugom! *Bone fešte!* ne.... vam vošč'm vesele prazn'ke!

Sl. Tudi jaz vam take voščim. Z Bogom?

Prošnja.

Ker ima naš list trden namen in dobro voljo, v vseh zadevah, ki se tičejo nas Slovencev, posebno pa Primorcev, govoriti in svete dajati, to pa more le takrat spolniti, ako ima tudi dopisnike; zato prosimo vsacega, kdor vé ali zvé kaj tacega, kar je v poduk ali v svarilo, naj mu to oznani. Kjer je kaka napaka, kjer se po zakonih (postavah) ne dela, kjer se naše pravice ne spoštujejo, vse to naj se blagovoljno nam oznani, da povemo očitno, in tako domači reči in pravici pomoremo. — Vred.